

Машинобудування України

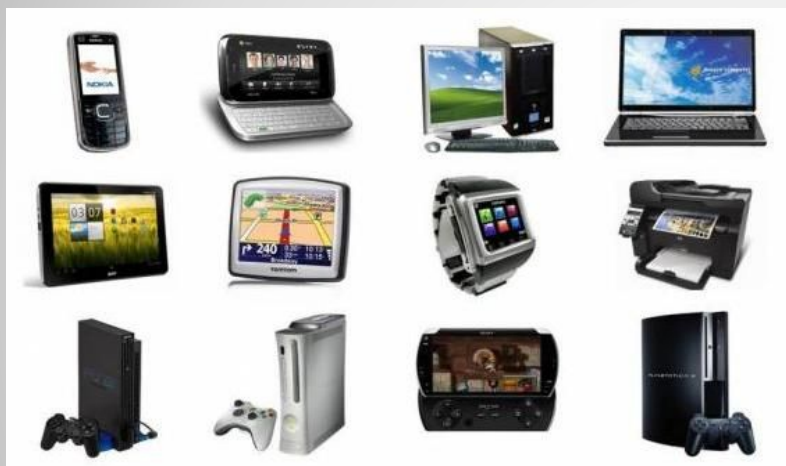

Машинобудування

головна, найбільш комплексна й
наукоємна складова
промисловості

Сучасне машинобудування стало дуже наукомістким.

Разом з тим у наш час відбувається перехід від громіздких машин до мініатюрних: міні-ЕОМ, міні-телевізорів, міні-телефонів.

CR10 90 гарантоване підвищення продуктивності до 15%

ЗНАЧЕННЯ МАШИНОБУДУВАННЯ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

- є однією з провідних галузей української економіки
- об'єднує 11267 підприємств, з яких 146 — великих, 1834 — середніх та 9287 — малих з виробництва різноманітних машин і устаткування
- Питома вага машинобудування у промисловому виробництві становить 12–15 %

- Перші машинобудівні підприємства б виробляли знарядь праці й механізми для сільського господарства
- Згодом виникли паровозобудівні майстерні в Харкові та Луганську.
- Значні кошти були залучені в машинобудування України між двома світовими війнами

СТРУКТУРА МАШИНОБУДУВАННЯ

Виробництво машин і устаткування загального призначення	Виробництво транспортних засобів	Точне машинобудування
<i>Виробляє засоби виробництва; металомістке</i>	<i>Виробляє засоби пересування; працемістке</i>	<i>Виробляє складну техніку; наукомістке</i>
<ul style="list-style-type: none">♦ Важке машинобудування♦ Енергетичне машинобудування♦ Сільськогосподарське машинобудування♦ Тракторобудування♦ Верстатобудування♦ Виробництво устаткування для легкої та харчової промисловості	<ul style="list-style-type: none">♦ Залізничне машинобудування:<ul style="list-style-type: none">✓ локомотивобудування✓ вагонобудування♦ Суднобудування♦ Автомобілебудування♦ Авіаракетобудування	<ul style="list-style-type: none">♦ Приладобудування♦ Електротехніка♦ Електроніка

ФАКТОРИ РОЗМІЩЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

- Наближення до металургійних баз.
- Орієнтування на споживача.
- Трудомісткість та висока кваліфікація працівників.
- Розміщення біля великих транспортних магістралей.
- Орієнтація на науковий потенціал.

ДЛЯ МАШИНОБУДУВАННЯ ХАРАКТЕРНІ:

Спеціалізація –
виробництво
деталей на
спеціалізованих
підприємствах

Кооперування –
встановлення зв'язків між
підприємствами.

МАШИНОБУДУВАННЯ 80-Х РОКІВ

- розгалужене та охоплювало понад два десятки спеціалізованих видів діяльності
- підприємства працювали майже в усіх містах, багатьох селищах міського типу
- На машинобудування припадало близько третини загального обсягу промислової продукції країни
- Майже половину вироблених машин й устаткування вивозили за межі України
- технічна і технологічна база машинобудування застаріла
- на науково-дослідні та дослідницько-конструкторські роботи виділяли незначні кошти
- Ринками збуту продукції були республіки колишнього СРСР, низка азійських, африканських і латиноамериканських країн.
- неконкурентоздатність багатьох машин і устаткування
- на рубежі XX і XXI століть обсяги виробництва продукції різко скоротилися

СЬОГОДНІ МАШИНОБУДУВАННЯ УКРАЇНИ ПОТРЕБУЄ ДОКОРІННИХ ЗМІН

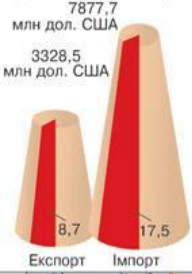
- створення сучасних технологічно досконалих виробництв із залученням зовнішніх і внутрішніх інвестицій
- виробництва можуть виникати на базі наявних підприємств
- Але переважно їх створюють у нових місцях, (для сучасного машинобудівного виробництва приміщення колишніх підприємств здебільшого непридатні)
- модернізація машинобудування - створення нових високо-технологічних виробництв
- невеликих підприємств із гнучкими технологіями, які здатні швидко переорієнтовуватися на випуск різноманітних товарів народного споживання

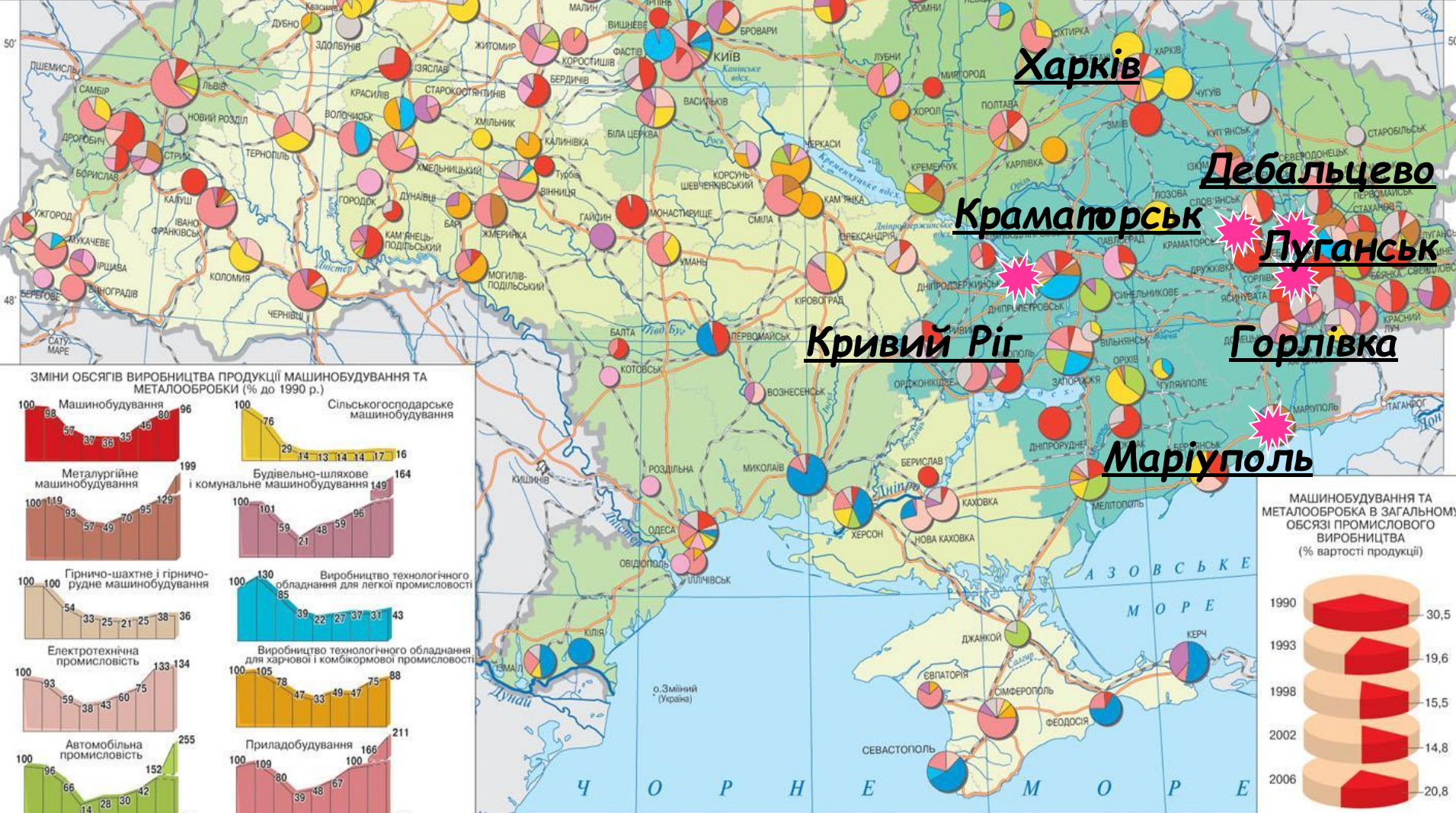
ВАЖКЕ МАШИНОБУДУВАННЯ

- випускає машини й устаткування для вугільної, гірничовидобувної, металургійної, хімічної промисловості, електроенергетики, підіймально-транспортні засоби
- Підприємства **орієнтуються на сировину** (метал) та основних **споживачів** своєї продукції
- Для енергетичного машинобудування важливі також **кваліфіковані працівники**
- устаткування для гірничовидобувної й металургійної промисловості **Кривий Ріг, Маріуполь, Краматорськ;**
- для електроенергетики — у **Харкові, Запоріжжі, Хмельницькому;**
- різноманітне промислове устаткування — у **Дніпрі, Сумах, Бердичеві, Львові**

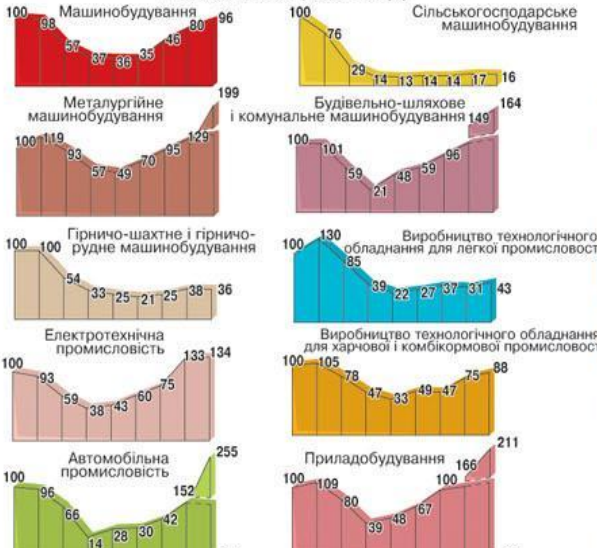
ЕКСПОРТ ТА ІМПОРТ
МАШИН, УСТАТКУВАННЯ
ТА МЕХАНІЗМІВ, 2006 р.
(% загального обсягу)

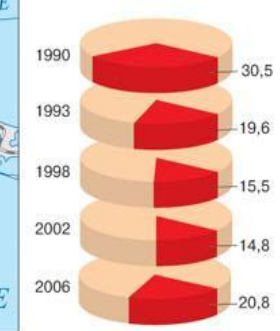
- ГАЛУЗЕВА СТРУКТУРА ЦЕНТРІВ МАШИНОБУДУВАННЯ ТА МЕТАЛООБРОБКИ
(% чисельності зайнятих)
- Важке машинобудування
 - Електротехнічна промисловість
 - Залізничне машинобудування
 - Суднобудування та судноремонт
 - Авіаційна промисловість, виробництво ракетнокосмічної техніки
 - Автомобілебудування
 - Сільськогосподарське машинобудування
 - Верстатобудування та інструментальна промисловість
 - Машинобудування для легкої, харчової і комбикормової промисловості
 - Приладобудування
 - Металообробка
 - Інші галузі машинобудування

ЗМІНИ ОБСЯГІВ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ МАШИНОБУДУВАННЯ ТА МЕТАЛООБРОБКИ (% до 1990 р.)

МАШИНОБУДУВАННЯ ТА МЕТАЛООБРОБКА В ЗАГАЛЬНОМУ ОБСЯЗІ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА (% вартості продукції)

СЕРЕДНЄ МАШИНОБУДУВАННЯ

- **верстатобудування** — це устаткування для машинобудівних та інших заводів
- орієнтуються на кваліфіковані кадри
- центри верстатобудування в Україні — **Краматорськ, Київ, Харків, Дніпро, Одеса, Житомир, Мукачево**

ТРАНСПОРТНЕ МАШИНОБУДУВАННЯ

- **Автомобілебудування – Запоріжжя** (легкові автомобілі)
- **Кременчук** (вантажівки)
- **Черкаси** (легкові та вантажні автомобілі)
- **Чернігов** (автобуси)
- **с. Проліски**, що біля Борисполя (автобуси і вантажівки)
- **Луцький автозавод**, спеціалізація якого — виготовлення легкових і вантажно-легкових автомобілів, почали складати автобуси і тролейбуси

ТРАНСПОРТНЕ МАШИНОБУДУВАННЯ

- **Мелітопольський моторний завод** - двигуни для легкових автомобілів, автобуси.
- Автомобілебудівні підприємства співпрацюють з іноземними партнерами: **японськими, південнокорейськими, німецькими, індійськими**.
- У кооперації з німецькими фірмами працює завод легкових автомобілів **«Єврокар»** у **с. Соломонове Закарпатської області**.

ПІДПРИЄМСТВА ВІДОМИХ СВІТОВИХ АВТОМОБІЛЬНИХ КОМПАНІЙ

- використовується дешева робоча сила
- виготовлення різноманітних комплектуючих та обладнання (кабельні мережі та джгути, електротехнічні перемикачі, стартери, акустичні системи, фільтри, електронні системи підігріву сидінь
- обласні центри і міста західних областей країни (найбільше — у **Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Переяславі-Хмельницькому** (Київська область)).

ТРАНСПОРТНЕ МАШИНОБУДУВАННЯ

- виробництво **тролейбусів** налагоджено у **Дніпрі**,
- **у Львові** на новому українсько-німецькому підприємстві проектують і виготовляють **трамваї, тролейбуси, автобуси й електробуси.**
- виробництво **велосипедів** - **Харків, Київ.**

ЗАЛІЗНИЧНЕ МАШИНОБУДУВАННЯ

- Центрами є **Кременчук**, **Кам'янське**, **Маріуполь**, де виробляють вантажні вагони різного призначення
- **Крюківський вагонобудівний завод у Кременчуці** - виробництво пасажирських вагонів, поїздів теплової та електричної тяги, які здатні розвивати швидкість 160–200 км/год, а також вантажних електровозів.

СУДНОБУДУВАННЯ І СУДНОРЕМОНТ

- Морські вантажні судна спускали на воду в **Миколаєві**, який був найбільшим суднобудівним центром у Східній Європі, **Херсоні**, **Керчі**, **Феодосії**, а річкові судна будували в **Києві**, **Запоріжжі**, **Херсоні**, **Ізмаїлі**
- Майже всі заводи втратили замовників, не працюють.
- Кримські підприємства, на яких виробляли морську військову техніку, опинилися на окупованій території поза контролем України.

ЛІТАКОБУДУВАННЯ І ВИРОБНИЦТВО КОСМІЧНОЇ ТЕХНІКИ

- Є наукомісткими, орієнтуються на потужні конструкторські бюро
- У **Київському конструкторському бюро імені Антонова** було розроблено й на авіаційному заводі створено найбільші та найпотужніші у світі транспортні літаки Ан-124 «Руслан» і Ан-225 «Мрія»
- підприємство випускає пасажирські та транспортні літаки

РЕКОРДИ УКРАЇНИ

- Український літак **Ан-225 «Мрія»** — найпотужніший, найдовший (84 м) і найбільший у світі.
- надає комерційні послуги з перевезення надважких (до 640 тонн) та нестандартних вантажів.

- **«Мотор Січ» (Запоріжжя)** виробляє авіадвигуни для літаків і гвинтокрилів, здійснює їх ремонт та обслуговування.
- Головним підприємством космічної промисловості є конструкторське бюро **«Південне»** та виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод» у **Дніпрі**.

- Українські спеціалісти створили космічні апарати **«Січ-1»**, **«Океан-О»**, **«АУОС»**, ракети-носії **«Зеніт»**, **«Дніпро»**, **«Циклон»** та **«Мікрон»**.
- Основні центри літакобудування — **Київ і Харків**, виробництва космічної техніки — **Дніпро і Харків**

ТОЧНЕ МАШИНОБУДУВАННЯ

- підприємства працювали в містах-мільйонниках, багатьох обласних центрах (Львові, Івано-Франківську, Луцьку, Вінниці, Житомирі, Чернігові, Сумах, Черкасах) та інших містах
- не змогли ефективно конкурувати із всесвітньо відомими фірмами

ВИРОБНИЦТВО КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ

- логістичний комплекс **Impression Electronics**, що розташований в **Гостомелі** (Київська область), випускає персональні комп'ютери, серверні системи, ноутбуки, ультрабуки, планшети, електронні книжки, смартфони, відеореєстратори

ВИРОБНИЦТВО ВІДЕО- І МЕДІА-ОБЛАДНАННЯ

- **компанія «ЕКТА»** в Житомирі випускає різноманітну продукцію: екрани для трансляції відео у форматі 3D, розраховані на концертні зали; цифрові бігборди, відеовивіски, відеобанери для зовнішньої реклами; інформаційні та спортивні табло, які розміщують на вокзалах і стадіонах; інтерактивні вітрини для торговельно-розважальних центрів; світлодіодні дорожні знаки тощо

КОМПАНІЯ INFOMIR (ОДЕСА)

- обладнання (IPTV-приставки та медіаплеєри) під торговою маркою MAG для провайдерів послуг інтерактивного телебачення

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ МАШИНОБУДУВАННЯ

- орієнтується на споживача, спеціалізацію сільського господарства
- **Харківський тракторний завод** (трактори, зернозбиральні комбайни), **Херсонський комбайновий завод**.
- у **Кропивницькому** (виробництво посівних комплексів), **Одесі** (грунтообробні агрегати), **Бердянську** (жниварки)
- завод сільськогосподарської техніки в селищі Липова Долина (Сумська область)

ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.

- Складним є становище машинобудівних підприємств на тимчасово окупованій території Донецької та Луганської областей
- В анексованому Криму залишилися суднобудівні підприємства: завод «Затока» в Керчі, що випускав танкери, оборонний завод у Феодосії з випуску суден на повітряній подушці та судноремонтний завод у Севастополі
- машинобудування має набути важливішого значення у структурі промисловості й формуванні експорту України
- Розширення асортименту продукції за рахунок виробництва побутових товарів
- модернізація заводів, їх технічне переоснащення з використанням сучасних технологій, зростання випуску наукомісткої продукції
- збільшення експортного потенціалу

ЗАПИТАННЯ:

- 1. Яке значення має розвиток машинобудування для економіки України?
- 2. Які машинобудівні виробництва розвинені в нашій країні?
- 3. Назвіть чинники, що визначають розміщення важкого машинобудування. Покажіть найбільші його центри на карті.
- 4. Якою продукцією забезпечує економіку транспортне машинобудування?
- 5. Де в Україні виникли центри літакобудування? Які чинники визначили їхнє розміщення?
- 6. Які перспективи розвитку машинобудування в Україні?

ПРАКТИЧНА РОБОТА №8

Транспортне машинобудування України

- 1. Позначте на контурній карті України центри виробництва транспортних засобів.
- 2. Поясніть, які чинники вплинули на їх розміщення.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

- Прочитати §30, с. 163-168;
- Надати відповіді на запитання с. 168;
- Виконати практичну роботу №8, с. 168.

